

Χριστιανική νηστεία και απεργία πείνας: Δρόμοι τεμνόμενοι και αποκλίνοντες

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Για να ξεφυλλίσετε το νέο τεύχος των ΑΝΑΛΕΚΤΩΝ κάντε κλικ στην εικόνα

Στα πολιτικά κινήματα του 20ού αιώνα ένα νέο όπλο απέναντι στην κρατική καταστολή άρχισε να γίνεται γνωστό και να εξαπλώνεται σε διαφορετικές περιπτώσεις. Ήταν η απεργία πείνας. Κρατούμενοι (συνήθως) αρνούσαν να λάβουν τροφή, δημοσιοποιούσαν την απόφασή τους αυτή και παράλληλα έκαναν ευρύτερα γνωστά τα αιτήματά τους. Ήταν ένα ιδιόζον όπλο, μια καινοφανής μορφή αγώνα, ειρηνικής στην ουσία της, που πρόβαλε την αυτοδιάθεση του ατόμου έναντι των συλλογικών μηχανισμών επιβολής και ταυτόχρονα έναν ιδιότυπο εξαναγκασμό σε διαπραγμάτευση ή υποχώρηση της κρατικής βούλησης μέσω των κινητοποιήσεων συμπαράστασης που επέσυρε η ευαισθητοποίηση μπροστά στην εικόνα ενός ανθρώπου που αργοπεθαίνει για τις ιδέες του.

Σε ορισμένες περιπτώσεις τα αιτήματα δεν έγιναν δεκτά και όσοι προσέφυγαν στη συγκεκριμένη μέθοδο κατέληξαν. Για τη συλλογική συνείδηση των ομοϊδεατών τους και των συμπαθούντων τον αγώνα τους, καταγράφηκαν ως μάρτυρες. Για

τους αντιπάλους τους, ήταν ενδεχομένως μία άσκοπη κίνηση, αφελής, στυγνά εκβιαστική και κάποτε απλώς οι απεργοί πείνας έπεσαν θύματα εκμετάλλευσης αυτών που τους παρακίνησαν στο απονενομημένο αυτό διάβημα. Σε άλλες περιπτώσεις πάλι, η επιμονή των απεργών πείνας έκαμψε τις αρχές προς τις οποίες εκείνοι απευθύνθηκαν και κατόπιν οι απεργοί περιβλήθηκαν το στέφανο του ήρωα, μαζί με τα προβλήματα υγείας που επισύρει στον οργανισμό η στέρηση τροφής για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Σε κάθε περίπτωση, και μάλλον αναπόφευκτα, μελετώντας κανείς τις περιπτώσεις των απεργών πείνας, δέχεται συνειρμούς για το περιεχόμενο και το σκοπό της νηστείας, τουλάχιστον όπως αυτή έχει αναπτυχθεί και διαμορφωθεί στη χριστιανική παράδοση.

Συγκεκριμένα, αναλογίζεται τη μέθοδο εκείνη κατά την οποία ο πιστός σε τακτικές περιόδους του χρόνου, ή ακόμα και σε επείγουσες είτε έκτακτες περιπτώσεις, κατά τις οποίες η προσευχή του εντείνεται και παρακαλεί το Θεό για κάτι εξόχως σημαντικό, απέχει από τις τροφές είτε εξ ολοκλήρου είτε από ορισμένα είδη τους.

Στη χριστιανική ζωή η νηστεία έχει έναν κεντρικό χαρακτήρα. Αποτελεί μία κατεξοχήν έκφραση της ανθρώπινης ελευθερίας, κατά την οποία ο πιστός εκχωρεί αυτοβούλως το δικαίωμά του στην τροφή, όχι για λόγους βδελυγμίας, επειδή δήθεν πρόκειται για κάτι ακάθατο, αλλά επειδή γνωρίζει πως η θέλησή του χαλιναγωγείται ευκολότερα αν προηγουμένως έχει «εκπαιδευτεί», τρόπον τινά, το σώμα να συγκρατείται από τη φυσική ροπή του προς την πρόσληψη τροφής.

Δεν πρόκειται, δηλαδή, για μία ένδειξη υποτίμησης του σώματος χάριν της απόδοσης κάποιας υπεροχής του πνεύματος. Αντιθέτως, στη θεώρηση του όλου ανθρώπου που συστηματικά προβάλλει η χριστιανική σκέψη, πρόκειται για την εκδήλωση της συμφυΐας και αλληλοβοήθειας σάρκας και πνεύματος. Ο «πρωτοπαθής» νους, όπως χαρακτηρίζεται στην πατερική σκέψη, εξαιτίας του πρωταγωνιστικού ρόλου του στην ανθρώπινη πτώση, διδάσκεται να συγκρατείται από τα πάθη του μέσα από τον υποπιασμό του σώματος. Ο χριστιανός συνειδητά απέχει από τα αγαθά που προσφέρει ο Θεός, για να ασκήσει όλη την ψυχοσωματική του ύπαρξη και να την προσανατολίσει προς τη θεία δόξα.

Μέσα από τα προηγούμενα γίνεται εμφανές, πιστεύουμε, ότι απεργία πείνας και νηστεία έχουν μεν ορισμένες ομοιότητες, αλλά και πολλές διαφορές επίσης. Οι πρώτες εντοπίζονται κυρίως στην πράξη της αποχής από την τροφή στο πλαίσιο ενός αγώνα, ενώ οι δεύτερες στη γενικότερη προοπτική στην οποία εντάσσεται καθεμιά τους. Στη χριστιανική θεολογία οφείλουμε να μην υποτιμούμε τις

διαφορετικές πράξεις των συνανθρώπων μας, αλλά αναδεικνύουμε μέσα από τη θεώρησή τους τις αντίστοιχες πρακτικές που έχει αναπτύξει η Εκκλησία στο διάβα των αιώνων.

Μία ακριβώς τέτοια προσέγγιση επιχειρεί ο κ. Χρυσόστομος Χατζηλάμπρου στη σχετική εργασία του, που είχαμε την τιμή και τη χαρά να δημοσιεύσουμε σε συνέχειες μέσα από την ιστοσελίδα της «Πεμπτουσίας». Ο κ. Χατζηλάμπρου μελέτησε πολύπλευρα τις δύο αυτές μορφές αγώνα και μέσα από την ανάδειξη των επιμέρους χαρακτηριστικών τους, ανέδειξε τα σημεία όπου αυτές ομοιάζουν και διαφέρουν. Παράλληλα, ανέπτυξε την πλούσια θεολογική εμπειρία που βρίσκεται μέσα από την πράξη της νηστείας, φανερώνοντας τη δυναμική της μέσα στα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα.

Όπως συμβαίνει με τις πιο παραγωγικές στιγμές της θεολογικής σκέψης, η κοινωνική πραγματικότητα παρέχει εξαιρετες αφορμές για την προβολή των μεγάλων αληθειών της πίστης μας. Σε αυτήν τη γραμμή κινούμενος ο συγγραφέας της πρωτότυπης αυτής μελέτης, ξεδιπλώνει τις βαθύτερες πτυχές που βρίσκονται στο υπόβαθρο του εκούσιου περιορισμού της τροφής. Ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του λόγου του πείθει για την ευρεία οπτική της εργασίας: *«Ο διφυής, αυτός, χαρακτήρας της εκούσιας ασιτίας την κατατάσσει σε πνευματική, αλλά και σωματική κίνηση. Κίνηση εγκλωβισμού στην κτιστότητα, αλλά και απελευθέρωσης από αυτήν. Δεν αποτελεί θεωρητική, αλλά μια αληθινά πρακτική πρόκλησης, που πείθει ή όχι, δοκιμάζοντας τον άνθρωπο στην προσπάθεια του να επαναπροσδιορίσει την υπαρξιακή του σχέση με το κτιστό και το άκτιστο, μέσα στο χωροχρόνο που τον εμπεριέχει».*

Από τις σκέψεις αυτές, είναι σαφής ελπίζουμε ο λόγος για τον οποίο επιλέξαμε να εντάξουμε την εξαιρετική εργασία του κ. Χατζηλάμπρου στη σειρά των «Αναλέκτων» της *Πεμπτουσίας*, ώστε να έχουν οι αναγνώστες μας την ευκαιρία να απολαύσουν ολοκληρωμένη τη συγκριτική μελέτη των δύο αυτών πρακτικών του αγωνίζεσθαι.

Πέτρος Παναγιωτόπουλος

Αρχισυντάκτης Θρησκείας «Πεμπτουσίας»